Anul II. No. 2. Bucureşti

2 lei exemplarul.
30 lei ab. anual.

Februarie 1933.

In preajma gândului

Revistă de cultură

Apare lunar
sub conducerea unui comitet

Redacţia şi Administraţia:
Cernăuţi. str. Bolintineanu No. 10 A.

Iarăşi tinerii

Problema tinerilor a reînceput. Când s'a deschis prima dată—acum vreo patru ani—discuţia despre tineri, a dat naştere la furtunoase articole şi la ciocniri pline de tineresc avânt între tabăra „tinerilor" şi cea a „bătrânilor"; Avântul juvenil al „tinerilor", a fost cât se poate de scuzabil, fiindcă este propriu tineretului; cel al bătrânilor, însă, a fost complectamente surprinzător. Tot convoiul trecuţilor cu tâmple ninse şi idei defuncte, a pus mână dela mână şi a pornit un crâncen răsboiu scriitoricesc împotriva celor ce căutau să le încalce drepturile: tinerii. Din discuţiile ce au uvut loc atunci, atât tinerii cât şi bătrânii după cum scrie drept d. M. Polihroniade, în No. pe Ianuarie al revistei „Azi"—s'au ales besteliţi şi ca final nu s'a ajuns la o rezolvire totală poate nici parţială—a problemei tinerilor...

Deci, în numărul pe Ianuarie a. c. al revistei „Azi", d. M. Polihroniade, unul din cei mai reprezentativi tipi ai tineretului, redeschide mult interesanta: chestie a tinerilor, printr'un articol sugestiv intitulat „Generaţia tânără şi ritmul mondial, articol care-i pus în fruntea sus numitei reviste şi care a dat loc la prompte replici din partea d-lor. Al. A. Philiphide, („Adevărul literar" din 15. Jan. a.c.); Mircea Damian, „Pumnul" din 15 Ian a. c.) şi a altor domni de mai infimă însemnătate, cari s'au repezit pro sau contra problemei d-lui M. Polihroniade. Este, intr'adevăr, amuzant felul cum „bătrânii" caută să oprească aspiraţiile tineretului, sabotându-le activitatea în orice domeniu s'ar manifesta ca: artă, literatură, politică, etc.

Ceeace este însă hotărît şi cuvenit a fi relevat, este faptul că tinerii pătrund adânc şi prind rădăcini solide, atât în artă, în literatură, şi mai ales — în politică.

Se ştie de către oricine că actualmente, numele d-lor P. Comarnescu, Romulus Dianu, M. Polihroniade, I, V. Vojen, M. Eliade, C. Noica, N, Roşu, Zaharia Stancu, Alex. Sahia, Lucian Boz şi alţii contează, poate ceva mai mult decât numele d-lor I. Minulescu, M. Sadoveanu, C. Petrescu. Damian Stănoiu, şi alţii, a căror activitate, mai ales în ultimul timp, a ajuns a se numi: aiurislicărie. Şi acest cuvânt este foarte scuzabil, când s'a văzut ultimile inepţii semnate de ei, ca: „3 şi cu Rezeda 4, (Minulescu) „Fata halmanului Toma" Miss România" (C. Petrescu) şi „Demonul lui Codin" şi „Fete şi Văduve" (Damian Stănoiu).

Tot din cauza acestor domni bătrâni, tinerii nu pot găsi nici un editor pentru lucrările lor, deoarece editurile au încheiate contracte cu sus numiţii, domni, chiar mai înainte de a fi gata volumele ce s'au apucat a scrie.

Este lesne de înţeles, deci, dece aceşti scriitori au ajuns, în timpul din urmă să dea lucrări de un atât de scăzut nivel.

Rugăm pe d. M. Polihroniade—şi chiar pe alţi scriitori tineri,—să redeschidă şi să opere cu cât mai multă vigoare, problema noastră,—a tinerilor!

G. Moldoveanu—Şah
T. Măgurele

Balada drumeţului pierdut.

Au îmbătrânit pe culmi platanii
iar râu'n vale cursul şi-a schimbat
şi nu-i nime'n sat să ştie anii
de când pe drumuri dânsul a plecat.

L'au zărit cândva nişte copii
cum mergea încet, pe gânduri dus
şi'n zările de toamnă, plumburii
se pierdu pe calea din apus.

De-atunci el nu s'a mai întors în sat;
l'o fi'ndrăgit pe undeva vre-o zână;
departe de cămin, înstreinat,
ascultă cum tăcerea firu-și mână!

Aurel Putneanu.

Vasile Conta.[1]

Opera filosofică a lui V. Conta, este expusă clar și prezintă aceiaşi solicitudine în ansamblul ei. Uneori, 'n elementele ei componente prezintă unele încărcături, ce provin din cauza vârstei și din cauza influențelor contradictorii, asupra cărora a trebuit să reacționeze.

Influențele ce s'au exercitat asupra sa au fost mai multe și anume: 1). Pozitivismul lui Aug. Comte, popularizat de Emil Littré, filolog și filosof erudit din școala pozitivă, „care s'a izolat de măestrul său când acesta a părăsit terenul științei riguroase" [2]),cu care V. Conta face cunoștință pe când era în Belgia. Tot atunci cunoaște materialismul lui Moleschott, Vogt și L. Büchner, care se considera, ca o concepție ce trebuia să dea o interpretare fenomenelor lumii. L. Büchner era exponentul cel mai popular al materialismului din mijlocul secolului trecut.2). Evoluționismul lui H. Spencer și transformismul lui E. Haeckel și Ch. Darwin. Evoluționismul lui H. Spencer i-a indicat un drum sigur în cercetările psiho-sociale, iar *transformismul* lui E. Haeckel si Ch. Darwin, i-au procurat materialul necesar. 3) Idealismul lui Fr. A. Lange. „Această influență nu a fost bine înțeles, atât de puternică ca celelalte, dar a lăsat urme adânci în gândirea lui Conta, ajutându-l de multe ori să se ridice de-asupra scepticismului care germina în el din cauza boalei și din cauza concepției strict mecanice, pe care și-o insuși-se de tânăr sub influența materialismului" [3]). 4). Influența empirismului englez și 5). influența mediului românesc.

Cu toate influențele ce s'au exercitat asupra sa, V. Conta este un metafizician. El pune în concordanță religia cu știința și se pronunță în mod hotărît asupra universalității spiritului metafizic în omenire spunând că, „cele mai adânci sisteme metafizice ale filozofilor de astăzi derivă, prin evoluție înceată și continuă" și „prin idei și credințe metafizice înțeleg pe acele cari răspund la întrebările cele mai înalte și mai adânci, pe cari și le pune omul, atât în privința lui însuș, cât și în privința lumii"4). D. Octav Minar spune: „metafizica are a se ocupa...cu determinarea și explicarea caracterelor cumune tuturor lucrurilor, precum, substanță, cauză, formă, etc"1).

Filosofia este o continuatoare a religiei și „Metafizica are drept postulat fundamental credința că Universul e o realitate colorată etic și de aceea aproape toți metafizicienii au căutat în Spirit senzul ascuns al lumii corporale"[2]).

„La început și multă vreme mai târziu, ideile metafizice au format cu sentimentul religios un singur corp sub numire de credințe religioase"[3]).

Pentru Conta metafizica este ca ceva clar, căci spiritul ei e universal și contrar unor pozitiviști, ea „se impune oricărui cugetător, ca o necesitate intelectuală"[4]).

Metafizica este acela care continuă constatările științelor particulare, conducându-ne la aflarea adevărurilor generale și se ocupă cu cele mai mari înălțimi ale cugetării noastre. „După Conta metafizica nu e integral o „quasi-cunoștință", o poezie rațională, ci un produs hibrid de „ipoteze verificabile" și de „ipoteze neverificabile" sau de cunoștințe și de quasi-cunoștințe."[5]).

1) Vezi „V. Conta", No. 1, an. I, 1932.
2) Curs de sociologie generală, p. I. de Eug. Speranția, Oradea, 1930—31, p. 44.
3) N. Petrescu, Introd. în opera filosofică a lui V. Conta p. 15
4) V. Conta, Op. fil p. 431

1) Minar. Op. Complecte. p. 540
2) Mircea Florian; Conv. Lit. an. 65. 1932, Mai-Iulie, p. 344
3) Conta, Op. Filosofice, p. 455.
4) Idem. p. 341.
5) M. Florian, Conv. Lit. an. 65, 1932, p. 347.

Primei întâlnite

E întâia oară astăzi...
Pe sufletu-mi
Ca albul de zăpadă
Vreau urma ta, o pată,
De-a pururi să se vadă.
Ispită'nlănțuită, deajuns-o-am stăpânit,--
Ca acel mai cast sihastru te-am disprețuit.
Belșugul fericirei ce'n tine-i întrupat
N--a fost o zi în care să nu-l fi blestemat.
Ca cel mai negru demon mereu mi-ai apărut.
Uram a ta făptură,
Căci nu te-am cunoscut
Dar, vino
In sufletul ne încercat
Imi toarnă raiul
Sărută-mi buza pătimașă
Iar de-o fi
Ca să mă lași,
Spune-mi,
Să nu mă mai deștept.
Stigmatul primei întâlniri
Să-l port
Vrăjit de-a tale mâni
Căci mâne poate
Nu mai vii.

Ioan Goanță.

Intrucât ne privește metafizica, idealistul Lange zice: „Să lăsăm metafizica să continue deslegarea problemelor ei insolubile. Cu cât mai mult ea va rămâne teoretică și va voi să rivalizeze, în siguranță, cu științele realului, cu atât mai puțin va câștiga în semnificație generală. In schimb cu cât mai mult va pune lumea reală în raport cu lumea valorilor și se va înălța, prin conceperea fenomenelor, la o acțiune morală, cu atât mai mult ea va face să domine forma asupra materiei, fără a denatura faptele..."1).

Materialistul Büchner, în contrast cu V. Conta se exprimă astfel asupra acestei discipline: „Trebue să părăsim metafizica și să o ștergem din cadrul știinților filosofice; căci ea se ocupă cu lucruri ce scapă inteligenții noastre"... „singura metafizica, această zădarnică știință a suprasenzibilului sau supranaturalului, trebue să fie definitiv părăsită." [2]).

Conta din punctul său de vedere, vede rolul metafizicei bine definit, cu toată deosebirea graduală dintre ea și știință, căci procesul de generalizare e acelaș pentru amândouă.

(Va urma).

Costache V. Țicaliuc
stud. în filosofie și litere

1) Fr. A. Lange: Istoria materialismului 1866.
2). L. Büchner: In zorii veacului: 1900.

Suflet de femee

Obscur lăcaș în care fierbe ura și incestul, podoabă peste care'și ning salcâmii florile și'n zâmbete-amoroase se răsfață zorile... Un cuib în care plânge suferința și'n sânge proaspăt se'mbăiază gelozia... O! suflet de femee ce porți cu tine poezia și basmul magic al iubirei, film tragic și amar ce ți-a furat portretul nemurirei...Rivalizezi c'un adversar—vorbesc de-un exponent al sexului barbar degenerat de-atâta continuitate,—ce-ți crede toate nebuniile.

O! suflet ce te scalzi în irealitate și'n razele de soare—speranțe reci—pe care primăvara le savurează florăriile și ochii muribun zilor de prin spitale... Mister grotesc ce'n capăt se deslegă. Ce spui...! Pe mine-un șarpe a putut să mă înșale, eu trebue să pot o lume'ntreagă...

Supraomul.

Se lasă noaptea peste anii cari au curs și moartea va deschide-un nou concurs la care se vor întâlni toți candidații ce- au înoptat în viață. Vor plânge rouă florile în acea dimineață și va surâde'mbătrânitul soare pe terasă, iar bocitoarele care-au să-mi plângă după casă vor vomita din ele toată jalea și pustiul...Atunci se va mișca încet sicriul și ochii mi se vor deschide. Toți cei de față—il număr și pe popă—se vor preface în statui solide și singur eu trufaș voi părăsi cosciugul desfidându-i și blestemându-i ca un laș care-a pândit de mult momentul. Debarasat de-această formalitate mă voi reașeza'n sicriu în timp ce spiritul va părăsi lumeasca cetate.

Th. Ponu

Sonet II

Pe'ntinse, sclipitoare coarde de ghitară
Iși cântă cruda suferința'n miez de noapte
Și buzele-i petrece melodia'n șoapte
În timp ce gându-i țese vis de primăvară.

Pătrunde'adânc în inimă melancolia
stârnind trecutul—urmă de durere oarbă..
copii nefericiți ce-a fost sortit să soarbă
iluzii care țin, cât ține insomnia.

Inchis-ai ochii să nu vezi realitatea
cum își îndeasă ghimpii'n inimă de carne,
dar nu ai izbutit să cucerești cetatea.

Zădarnic deci încerci să-ți consolezi mânia
c'o teorie care mâine-au s'o răstoarne.
Am fost creați ca să gustăm zădărnicia...?

Jean Pohonțu

Coacăze și hațmațuchi

A început inundația literară. Prin fițuici minore sau recrute, cu două foi și zece rânduri pe-o pagină, în cotidiane cu foileton, în hebdomare, mensuale și și trimensuale se vestesc, trufașe romane în lapte, nuvele inedite și mai ales poezii ca goldanele. Anotimpul vinurilor și al bronzurilor se pripește. Prundul literaturii bucovinene până acum cu atâta nisip și cu insuficiente firișoare de aur e așternut cu apă.

Tulbure și sgomotoasă, vălurindu-se spre agestru, lunecând peste hatii critice, umple iazul. Peștii de argint ai adevăratei arte lipsesc deopotrivă în matca veritabilă și în cea de convenție. Bârne stilistice, putrede, se mișcă pe suprafața belșugului de apă. Rădăcini moderniste se afundă și reapar. Ca niște rime avantgardiste câțiva boboci scăpați din puf se chinuiesc să iasă la mal. Talazurile-i risipesc și-i leagănă. Recolta vecină e mâlită.

Se anunță la colț că vin butoale goale: romanele tinerilor cruzi la minte; butoaie sdravene ca niște schițe neinvolumate; coșarci fără fund ca stihurile ortodoxe. De pretutindeni se milostivește apa. Multă ca frunza scriitorilor tineri umflați de entuziasm ca bășica porcului și încrezători în geniul lor ca diamantul în duritate.

Literatura noastră nu-i deficientă sub raportul cantităţii. Calitativ, urmând un just criteriu de selecţie, rezistă criticei numai foarte puţin. Ca păraiele cari se retrag pe urma ploilor în albia strâmtă. Sunt clare şi sosotesc. Nu mai poartă tumultul inundaţiilor. Transparente şi răcoroase, ducând ca'ntr'o oglindă imaginea întoarsă a cerului. Sunt rari. Mai decât sonetele creştine ale lui Streinul (iperbolicul Al. Vornicean) şi ca halucinantele catrene ale lui N. Roşca. Grâul poeziei lui Dramur şi secara inspiraţiei lui Antonovici nu se vor scutura în unda limpede ca o zodie de Coca, sau ca un descântec de criticul Ion Roşca. Brazda motivelor sociale ale lui Posteucă nu se va răsturna niciodată pe prundiş. Cu tot plugul nou al naţionalismului. Tot aşa cu ispitele şi fericirile lui Putneanu. D-na Vitencu vrea să se mărite cu poezia, a doua oară?

Inundaţia va trece ca o eclipsă. Dar cine va rămâne? Spinişorii epigramelor sulfurate sau crucile de arin ale unui cimitir improvizat?

Va fi iar linişte—nu ştiu după câtă vreme—şi poetul—novice va zice: Silent tempora în amiaza dogoritoare a literaturii lui Vesper.

Dar va creşte, apoi, pe prundul părăsit de ape măcar coacăze, lauri şi măcriş?

Ar putea spune Cerneanu şi Dragomir dela „Indrumarea"...

E. Ar Zaharia.

Scânteia

Ziar de păreri libere—redactat de Nae Hagiescu, T. Măgurele.

Vine de departe şi poartă un nume sugestiv: „Scânteia". O existenţă tânără, dar bine definită. Par'că nu cunoaşte şovăielile începutului. E o existenţă modestă şi discretă, licărirea „Scântei" însă e destul de puternică spre a putea arunca o rază de lumină întru'n câmp larg, îmbrăţişând multiple şi variate direcţii—fireşti—cu inegală intensitate. Faţă de politică, atitudine demnă şi obiectivitate; faţă de cele bune, încredere şi încurajare, faţă de greşeli „memento" şi o vorbă de povaţă.

„Scânteia," nu cunoaşte patima luptei „ad hominemi" Nu o preocupă probleme pretenţioase, savante: e ziarul de odihnă a burghezului, valea îngustă în care nu va mai găsi decât un slab ecou al grijilor lui de toate zilele,

Scânteia-i tânără şi plină de sănătate de aceia râde. Râs sănătos şi fără răutate, nuanţă de glumă şi ironie „caută să fixeze aspectele vieţii locale, vesele sau triste, insistând mai mult asupra comicului acestor situaţiuni"—„ridendo castigat mores."—

In scăpărarea Scânteiei—No. 1 a. II— se'nalţă fantastic dintre umbrele uitate ale trecutului ruinele Turnului—un câmp interesant şi virgin—prea mult uitat de arheologii noştrii. Din unghiul muntean udat de apele, Dunării şi Oltului au răsărit talente de seamă pe orizontul nostru literar. Scânteia ni-le aminteşte cu dragoste şi mândrie: Gala Galaction, Zaharia Stancu, Al. Bădăuţă, Antonian Nour, Chiru Nanov, etc.

„Scânteia"—cu colaboratori distinşi—neîndreptăţeşte să primim cu încredere şi bucurie solia ziaristicei turnene.

Văzând în „Scânteia"o soră mai vârstnică a ei „In preajma gândului", o salută cu tot avântul ei tineresc, şi-i doreşte să apară cât mai mult timp spre îndeplinirea scopului ei.

V. Popovici—Spud
student

Epigrame

UNOR PEDANŢI

Voi „Aşi" ai lumii înţelepte!
Zâmbiţi, vorbiţi, şi criticaţi,
Prea valoroşi sunteţi în toate...
Pentruca'n faţă să ne staţi!...

D. Crăescu

UNUI DOMN***

Din mulţi aud că-i arogant
In societatea omenească;
Din piatră nu faci diamant
Nici „om"—din breasla ţigănească.

Demetrus

Reviste primite la redacţie:

Moldova Literară: an VI. No. 11—12 Director: F. Rusu. Mihaileni—Dorohoi

Tinerimea Română: No. 2 şi 3, an. 50 Buc.

Poporul român: an I. No. 18, Chitila—Ilfov.

Atom: an I. No. 1 şi 2, T. Măgurele.

Redacţionale.

V. Posteucă, stud. Cernăuţi, „Inserare de faubourg",—prea banal, mai încercaţi.

F. H. Cimpoeşu: Rugăm adresa exactă.

Virginia D. Cârjan, T. Măgurele: Vă mulţumim. A sosit prea târziu. In numărul viitor.

Dan Mureş, Dia Cândea, I. Ţ. Jean Luca şi D. Vlădeanu, din lipsă de spaţiu, în numerele viitoare.

Datorit câtorva binevoitori cari ne-au înţeles şi ne susţin, numărul viitor al revistei va apare în 16 pagini, în condiţiuni tehnice superioare.

Cine primeşte şi reţine acest număr, îl considerăm abonat.

Toate abonamentele se vor trimite numai pe adresa primului redactor: Costache V. Ţicaliuc, stud. în filosofie şi litere, Cernăuţi, str. Bolintineanu No. 10 a, Telefon 921.

Redactor responzabil: Aurel Fortuna

TIPOGRAFIA: CAROL LENŢER, SIRET.